

informa

Via Laietana 16, 4t. 08003-Barcelona
<http://www.conc.es/ensenyament>

T 93 481 28 42 Fax 93 268 42 72
e-mail: ensenya@conc.es

Abril 2003

Especial

Jornada i calendari

De la jornada i el calendari...

Fa unes setmanes la Consellera d'Ensenyament, Carme Laura Gil, tornava a fer declaracions precipitades i agosarades sobre propostes de modificació del calendari i la jornada escolars. Aquesta vegada la justificació és la necessitat de racionalitzar el calendari per afavorir la conciliació de la vida laboral i personal.

Les propostes clarament electoralistes de la Consellera han quedat, de moment, en una cortina de fum, ja que no han estat ben rebudes pel conjunt del món educatiu. Malgrat s'hagi volgut fer creure, aquestes propostes no han estat debatudes en el Consell Escolar de Catalunya, ni consensuades amb la comunitat educativa.

CCOO considerem que cal avançar en un debat social per la qualitat de l'ensenyament a Catalunya i és en aquest marc on, a partir d'un ampli consens es poden plantejar propostes de modificació, tenint present que qualsevol canvi, no pot empitjorar les condicions laborals del professorat, sinó tot el contrari, ha de suposar un pas endavant en la millora de la pràctica professional.

És evident que conjugar la vida laboral amb la familiar és avui un greu problema per a molts pares i mares i per tant cal avançar en la conciliació de la vida laboral i personal. En aquest sentit una distribució més coherent dels horaris és un important puntal, però no podem continuar carregant tots els canvis en l'escola. Només avançarem clarament en cercar solucions si hi ha un veritable consens social en fer compatibles també els horaris laborals amb les necessitats familiars i personals.

És per això que us presentem aquest Informa especial dedicat a la jornada i el calendari de la gent que treballa a l'àmbit educatiu, degut a l'ampli debat i preocupació que pot originar en aquests col·lectius. Ens sembla que és oportú iniciar una reflexió conjunta i abordar aquests temes abans de la seva negociació amb el Departament d'Ensenyament.

Josefina Pujol
Secretària general

Coordinació:
Montse Ros
Teresa Núñez de Arenas

Edició i maquetació:
Ana Molina

Direcció:
Pepe Pineda

la pàgina web amb totes les novetats del món de l'ensenyament

conc.es/ensenyament

La jornada i el calendari escolar a l'estat espanyol

Si Catalunya és un país divers, amb necessitats diferents segons les realitats territorials i socials, molt més diversa és la realitat de l'Estat Espanyol.

Com podeu veure en el quadre adjunt les diferents CA han modificat el calendari escolar en qüestions com la data d'inici de curs a primària i la distribució dels dies festius al llarg del curs. Els canvis en la jornada, sempre més complicats, s'han donat en menor mesura, i s'han d'analitzar des del coneixement de cada realitat, del procés que s'ha seguit per a modificar-la i de la implicació de l'administració en aquest procés.

De la comparació entre les dades de les diferents comunitat autònomes (CA) podem extreure les constatacions següents:

- A primària hi ha una gran diversitat en la data d'inici de curs, únicament Andalusia, Catalunya i les Balears el mantenen a mig setembre, la resta de CA han optat per avançar la data d'inici. A secundària la data d'inici de curs es dona majoritàriament la tercera setmana de setembre.
- El nombre de dies lectius a primària oscil·la entre 173 i 177, i en la secundària, entre 165 i 177. Catalunya està situada en ambdós casos en la franja alta.
- En la majoria de CA les festes estan fixades pel calendari escolar. Són minoria les CA que donen als centres la possibilitat de triar les dates (dies de lliure disposició). El caràcter dels dies festius té a veure amb el dia dels docents, el Carnestoltes o l'aprofitament de ponts.
- Crida l'atenció l'autonomia que els consells escolars de centre tenen per decidir el calendari escolar al País Basc, i en menor mesura a Navarra, Andalusia i Canàries.
- La jornada, tant a primària com a secundària, també és molt diversa. Hi ha CA on coexisteixen centres amb jornada continuada i altres amb jornada partida; CA on tots els centres fan jornada continuada i CA on la jornada per a tothom és partida. En aquestes darreres és habitual que durant tot el mes de setembre i al juny la jornada sigui intensiva.

Teresa Núñez de Arenas

-veure taula pàgina següent- ➔

	DIES LECTIUS		INICI CURS		FINAL CURS		NADAL	SET. SANTA	ALTRES
	INF/ PRIM	ESO	INF/ PRIM	ESO	INF/PRIM/ESO				
ANDALUSIA	175	170	16/09	22/09	No abans 22/06		Mínim 24/12-6/01	Mínim 1 setmana	Delegacions provincials decideixen altres
ARAGÓ	176	171	9/09	16/09	20/06		23/12-6/01	17-27/04	5 dies a determinar per província
ASTÚRIES	175	171	10/09	16/09	20/06		23/12-7/01	11-21/04	4 festes fixades
BALEARS	173	171	16/09	18/09	20/06		23/12-7/01	17-27/04	1 festa fixada + 2 lliure disposició
CANÀRIES	176	171	10/09	17-19/09	CEC abans 30 de juny		21/12-7/01	14-20/04	1 festa fixada i 4 lliure disposició (preferència Carnaval)
CANTÀBRIA	176	173	10/09	18/09	20/06	25/06	23/12-7/01	17-27/04	5 festes fixades *
CASTELLA-LLEÓ	176	171	11/09	18/09 *	20/06		23/12-6/01	11-20/04	4 festes fixades
CASTELLA-LA MANXA	176	171	9/09	16/09	20/06		21/12-7/01	11-21/04	1 festa fixada + 3 lliure disposició
CATALUNYA	177	177	16/09	16/09	20/06		21/12-7/01	12-21/04	2 lliure disposició
EXTREMA-DURA	176	174	12/09	16/09	24/06		23/12-7/01	14-22/04	4 festes fixades
GALÍCIA	176	171	10/09	17/09	20/06		21/12-7/01	12-21/04	3 festes fixades + 2 lliure disposició
MADRID	175	172	12/09	17/09	24/06		23/12-7/01	14-21/04	6 festes fixades
MÚRCIA	177	172	9/09	16/09 *	20/06		23/12-6/01	14-21/04	2 festes fixades + 3 lliure disposició decidides pels CEM
NAVARRA	176	165	6/09 (o abans)	16/09 (o abans)	20/06 (o després)	13/06 (o després)	21/12-7/01	17-27/04	6 festes fixades
PAÍS BASC	176	175	CEC no abans 9/09 ni després 20/06				Mínim 24/12-6/01	Mínim 17-21/04	
PAÍS VALENCIÀ	177	166	9/09	20/09	17/06	13/06	23/12-6/01	17-28/04	2 festes fixades
LA RIOJA	176	167	5/09	18/09	20/06		23/12-7/01	17-25/04	Patró + 6 locals + 2 maig

Fonts: Resolucions de calendari escolar 2002-2003 de les diferents CA

*Múrcia: el primer cicle de l'ESO comença el 9 de setembre

*Castella-Lleó: el primer cicle de l'ESO comença l'11 de setembre

*Cantàbria: cada bimestre tenen una festa que permet una pausa relativament llarga. Per exemple aquest any són festius el 4 de novembre, el 6 de desembre, el 27 i el 28 de febrer i el 3 de març (Carnaval). Les vacances de Nadal i Setmana Santa completen els bimestres.

La jornada i el calendari escolar a Europa

Per tenir més elements que poden enriquir el debat sobre la jornada i el calendari escolar hem volgut veure què passa en alguns dels països del nostre entorn europeu.

En principi sembla senzill comparar aquestes dades (1) perquè són de caràcter quantitatiu (dies i hores), però les diferències entre els sistemes educatius europeus compliquen l'assumpte. D'altra banda, per poder extraure'n conclusions més acurades caldria apropar-se més al context de cada país, amb condicionants històrics, polítics i climàtics molt diversos. No obstant això, a la vista de les dades que figuren a la taula 1, podem fer una sèrie d'observacions:

- El nombre d'hores lectives anuals (primera columna) que es realitzen a l'Estat espanyol està una mica per sobre de la mitjana dels 14 països, analitzats tant en l'educació primària com en l'educació secundària. Hem pres com a referència la càrrega lectiva (hores anuals) en lloc dels dies lectius, perquè pensem que la primera és una dada més objectiva i més fàcilment comparable, i perquè contraresta les manifestacions a favor d'una ampliació del calendari o de l'horari (sisena hora) basades únicament en el còmput de dies lectius.
- El nombre d'hores lectives a la setmana (segona columna) que fan els nostres alumnes és molt aproximat a la mitjana tant en l'educació primària com a secundària. Aquestes dades estan separades per diferents nivells d'escolarització (infantil, primari, secundari i FP), encara que els trams educatius no coincideixen exactament entre els diferents països; per exemple, no tots comencen l'etapa primària als 6 anys, ni el concepte d'FP té el mateix significat per a tots els països analitzats.
- Els horaris lectius, només referits a l'educació primària, (tercera columna) són molt variats; fins i tot dins de l'Estat espanyol coexisteixen diferents models de jornades. Normalment aquesta varietat està en consonància amb la climatologia, però també amb diferents opcions organitzatives de les respectives comunitats autònomes. Dins de la varietat de models, cal esmentar com desentona el nostre país pel que fa al temps de migdia.
- Els dies de vacances estan compresos dins d'un interval que va de 92 (Alemanya) a 131 (Itàlia), amb una mitjana de 107,4 dies/any. Segons aquestes dades,

l'Estat espanyol, amb 110 dies/any, es troba lleugerament per sobre de la mitjana. Pel que fa a la distribució de les vacances al llarg del curs, observem una gran heterogeneïtat. Hi ha una sèrie de països que concentren les vacances a l'estiu, i un altre grup, més majoritari, que inclou períodes —des d'un parell de dies fins a una setmana— cap al Carnestoltes i, menys sovint, cap al tercer trimestre.

- Una altra observació curiosa —podríem dir típica— del nostre país és la dependència del nostre calendari respecte al santoral catòlic. Si bé és cert que a la majoria de països europeus hi ha el període de vacances de Nadal, hi ha un grup, sota l'ombra vaticana (Espanya en primer lloc) que supediten la totalitat del seu calendari al de les celebracions religioses, i així generen en el curs escolar absurdes arítmies en els temps d'aprenentatge i de descans. De moment no sembla que aquesta tendència pugui variar en un futur immediat, atesa la resurrecció —mai més ben dit— de la religió catòlica com a assignatura d'oferta obligada en els currículums instaurats pel govern del PP.

El debat i la comparació són interessants sobretot perquè ens poden fer veure que, a l'hora de fer canvis, no basta amb trencar per l'esglaó més feble en el conflicte d'interessos, sinó que cal observar la realitat en tota la seva complexitat (laboral, social i escolar) per després elaborar estratègies amb un cert sentit comú, fugint d'actituds tancades, corporativistes, només pensades per al benefici d'un sector, o, oportunistes, pensades per complaure una audiència o obtenir el vot d'un electorat a les portes d'uns comicis.

(1)

- Mar Fernández. TE de CCOO núm. 213.
- Informe Eurydice 2002
- Salvador Cardús. Informe: Propostes d'intervenció per a la conciliació d'horaris familiars, escolars i laborals. Juliol 2002

Ismael Lecina
Josep Pàmies

Taula 1

PAÍS	HORES ANUALS	HORES/ SETMANA	HORARI LECTIU	VACANCES DELS ALUMNES
	Primària — Secundària	Infantil Primària — Secundària FP	Primària	Primària / Secundària - Primavera = Setmana Santa - Hivern = Carnestoltes, gener/febrer - Altres = festes locals, nacionals, religioses - Total = total aprox. dies de vacances / any
Alemanya	662 818	21 23 22,5 27	De 7.30 / 8.30 a 11.30 / 12.30 (dl-dv o dl-ds)	Estiu: 6 setmanes Tardor: 5-12 dies Nadal: 5-14 dies Hivern: 0-12 dies Primavera: 6-16 dies 3r trimestre: 0-10 dies Altres: fins 10 dies Total: 92 dies
Anglaterra	874 893	21 23,5 24	De 9 a 12 i de 13 a 15.30 (dl-dv)	Estiu: 6 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmanes Hivern: 1 setmana Primavera: 2 setmanes 3r trimestre: 1 setmana Altres: 3 dies Total: 94 dies
Àustria	690 945	26 28 27 33	De 7 a 11.30/11.45 o de 8 a 12.30/12.45	Estiu: 9 setmanes Tardor: 0 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 1 setmanes Primavera: 1 setmana 3r trimestre: 4 dies Altres: 6 dies Total: 101 dies
Bèlgica	849 849	27 28 27 30	De 8.30 a 12 i de 13.30 a 15.45 (dl,dt,dj,dv) De 8.30 a 12 (dc)	Estiu: 9 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmanes Hivern: 1 setmana Primavera: 2 setmanes 3r trimestre: 0-2 dies Altres: 5 dies Total: 111 dies
Dinamarca	660 840	15 21 30 32	De 8/9 a 14/15 (dl-dv)	Estiu: 7 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmanes Hivern: 1 setmana Primavera: 1 setmana 3r trimestre: 5 dies Altres: 5 dies Total: 94 dies

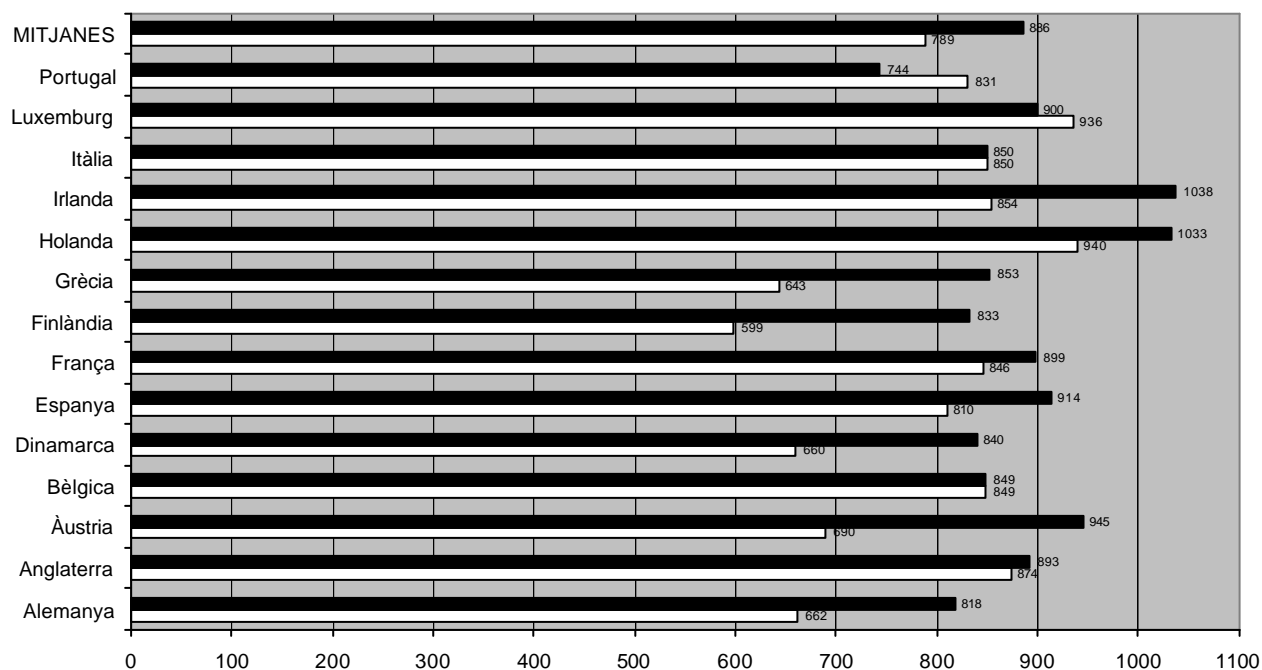
País	Hores anuals	Hores/setmana	Horari lectiu	Vacances dels alumnes
Espanya	810 914	25 25 28 31	De 9/10 a 12/13 i de 2.30/3.30 a 16/17 (dl-dv) o (en algunes regions de 8.30 /9 a 13/14 (dl-dv)	Estiu: 11/12 setmanes Tardor: 0 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 2/3 dies Primavera: 1 setmana 3r trimestre: 0 Altres: 7 dies Total: 110 dies
França	846 899	26 26 31 36	De 8.30 a 11.30 i de 13.30 a 16.30 (dl-dt-dj-dv) De 8.30 a 11.30 (ds)	Estiu: 9 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmanes Hivern: 2 setmanes Primavera: 2 setmanes 3r trimestre: 0 dies Altres: 4/5 dies Total: 116 dies
Finlàndia	599 833	30 28'5	De 8 a 13 o de 8 a 16 (dl-dv)	Estiu: 10-12 setmanes Tardor: 1/7 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 1 setmana Primavera: 4 dies 3r trimestre: 0 dies Altres: 3/5 dies Total: 109 dies
Grècia	643 853	23 25 25-26	De 8.15 a 13.30 (dl a dv) o de 14 a 19 (dl-dv)	Estiu: 10/9 setmanes Tardor: 0 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 0 dies Primavera: 2 setmanes 3r trimestre : 0 dies Altres: 7 dies Total: 101 dies
Holanda	940 1033	22 25 27	De 8.45 a 12 i de 13.15 a 15.30 (dl,dt,dj i dv) i de 8.45 a 12 dc.	Estiu: 6/7 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmanes Hivern: 0 dies Primavera: 2 setmanes 3r trimestre: 1 setmana Altres: 10 dies Total: 97 dies
Irlanda	854 1038	26 30 30	De 9 a 11.45 i de 12.30 a 14.40 (dl-dv)	Estiu: 9 /13 setmanes Tardor: 0 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 3-4 dies Primavera: 4 dies 3r trimestre: 0 dies Altres: 5 dies Total: 103 dies
Itàlia	850 850	25 30 28	De 8.30 a 13 (dl-ds) o de 8.30-16.30 (dl -dv amb obligació de dinar a l'escola) o	Estiu: 13-14 setmanes Tardor: 0 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 2 setmanes

País	Hores anuals	Hores/setmana	Horari lectiu	Vacances dels alumnes
Itàlia (continuació)		38	de 8.30 a 12.30 (5/6 dies i 1, 2, 3 tardes)	Primavera: 4 dies 3r trimestre: 0 dies Altres: 5 dies Total: 131 dies
Luxemburg	936 900	25 23 26	De 8 a 11 i 2 a 3.45 (dl,dc,dv) i de 8 a 11.45 (dt,dj,ds)	Estiu: 9 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmanes Hivern: 1 setmana Primavera: 2 setmanes 3r trimestre: 1 setmana Altres: 3 dies Total: 115 dies
Portugal	831 744	25 30 23 33	De 9 a 12 i de 14 a 16 (dl-dv) o de 8 a 13 (dl-dv) o de 13.15 a 18.15 (dl-dv)	Estiu: 11 setmanes Tardor: 1 setmana Nadal: 2 setmana Hivern: 1 setmana Primavera: 2 setmana 3r trimestre: 0 dies Altres: 10 dies Total: 129 dies
MITJANES	789 886	24 26,4 26,7 30		Estiu: 9,2 setmanes Tardor: 4,3 dies Nadal: 2 setmanes Hivern: 6,3 dies Primavera: 10 dies 3r trimestre: 2,6 dies Altres: 6 dies Mitjana: 107,4 dies/ any

Gràfic 1

HORES ANUALS

□ Primària ■ Secundària

CCOO exigeix la negociació de la jornada i el calendari

Què diu el document 6/2002 del Consell Escolar de Catalunya

Sobre l'horari lectiu de l'alumnat.

- El nombre d'hores i dies lectius actuals es considera correcte.
- Els horaris no s'han d'ampliar sinó que han de disminuir els currículums. Esmenta el cas específic dels batxillerats.
- Aposten per la jornada partida a primària
- Planteja la qüestió de les tardes lliures a primer i segon d'ESO. Causen dificultats familiars, però hi ha raons per mantenir-les.
- Cal un període de vacances llarg, però no tant. Possibilitat d'homogeneïtzar els trimestres i disminuir una mica l'estiu.
- No cal que tots els centres de tots els territoris tinguin els mateixos horaris. Mecanismes de decisió que impliquin ajuntaments i consells escolars.

Horari no lectiu de l'alumnat

- 6a hora. El document es manifesta en contra de les diferències que crea. Cal que tots els centres la puguin programar.
- S'han de diferenciar les hores lectives de les complementàries o extraescolars.
- Posar límits al temps de permanència dels infants als centres.
- Fomentar la relació entre nois i noies de diferents escoles d'un territori.
- Intervenir per a una programació coordinada d'activitats de lleure que garanteixi diversificació, qualitat, participació i no exclusió.

Horari del professorat

- Reducció de les hores lectives actuals.
- Flexibilitat per deslligar l'horari del professorat de l'horari de l'alumnat.
- Les vacances, la formació i la preparació del professorat són factors de qualitat per a l'ensenyament.
- Incentius econòmics i/o professionals per a sortides i colònies.
- Regular la flexibilitat horària per a reunions amb famílies. També per part de l'àmbit laboral de mares i pares.

Horari dels centres

- Els ajuntaments haurien de coordinar les activitats formatives fóra de l'horari lectiu.
- Polítiques que donin prioritat a la tasca educativa per part de les famílies.
- Regular el temps no lectiu per evitar desigualtats.
- Escoles de pares i mares.

Què hi diu CCOO

CCOO aplaudeix que el Consell Escolar de Catalunya se situï en el centre de l'atenció de la comunitat educativa i iniciï el debat sobre l'adequació de la jornada i el calendari escolars. Compartim alguns dels punts de vista que exposa el document, altres no.

Estem disposats a parlar-ne. I exigim que el Departament negociï amb els sindicats les qüestions laborals, i amb la comunitat educativa qualsevol canvi que pensi introduir-hi.

CCOO defensarà sempre l'interès dels infants, que se supeditin l'horari i l'organització escolars a les necessitats pròpies de la seva maduració i al desenvolupament màxim de les seves capacitats.

CCOO defensarà sempre la millora de les condicions de treball del professorat, i en aquest moment, la millora ha de passar per la reducció de les hores lectives i l'augment del treball de preparació, coordinació, avaluació, plantejat com una tasca de l'equip docent.

Per un nou acord de plantilles

Un nou acord de plantilles haurà de cobrir dues necessitats dels centres educatius. D'una banda, cal dotar i organitzar recursos humans per a l'atenció dels alumnes procedents de l'estranger, que arriben en qualsevol moment de curs, per a qualsevol nivell educatiu i amb qualsevol nivell de competència escolar. De l'altra, cal acabar la feina que es va començar amb el pacte de plantilles de 1995. En aquell moment es va decidir la incorporació als centres de les especialitats LOGSE amb el personal corresponent. Les hores que es generaven van permetre iniciar el treball d'atenció a la diversitat. S'incidia així en dos factors de qualitat: la dignificació de determinades matèries i el compromís del sistema educatiu amb la compensació per a la igualtat. La pràctica docent des de llavors s'ha enriquit amb experiències i models organitzatius: treball individualitzat, en petits grups, desdoblaments, grups flexibles, dos o tres docents a l'aula... Però no n'hi ha prou. Per treure el màxim profit de tot aquest esforç col·lectiu cal més temps. Falten hores per treballar en equip, de manera coordinada i multidisciplinària. És imprescindible, ja, un augment de la plantilla.

Montse Ros
Josep M. Isún

Canvis sí, però no a costa del professorat

Les necessàries adaptacions de la jornada i de les vacances educatives han d'anar acompanyades de millores en les condicions de treball del professorat i no al contrari

Per què mirem amb prevenció els canvis que el Departament vol introduir?

Tenim una primera prevenció perquè el Departament, en moltes ocasions (en gairebé totes), vol ampliar o millorar l'oferta de serveis sense augmentar els pressupostos, però augmentant la dedicació o l'esforç de les persones que els presten, i no és així com nosaltres veiem que s'han de fer les coses.

Al voltant del tema que ens ocupa, s'han divulgat fonamentalment dues propostes (en realitat no han estat veritables propostes, sinó globus sonda). La primera fa referència a la possibilitat que, en els centres públics, l'horari de permanència al centre de l'alumnat d'Infantil i Primària s'ampliï amb una hora d'activitats complementàries, tal com es fa ja en els centres privats (encara que en molts d'aquests centres amaguen veritables activitats lectives sota la denominació de complementàries). La segona té a veure amb la modificació del calendari escolar, i es tractaria (continuem parlant de globus sonda) de reduir les vacances educatives d'estiu (acabar més tard al mes de juny i començar abans al mes de setembre) a canvi d'introduir uns períodes de descans a mitjan primer i mitjan segon trimestre del curs.

Disposats a discutir, però amb condicions

Parlem de jornada

Encara està en discussió (hi ha opinions a favor i en contra) si és convenient ampliar en una hora (la sisena hora) la jornada escolar. Entenem que, si això s'ha de fer, ha de ser amb una ampliació de les plantilles del personal dels centres. I diem personal i no professorat perquè estem disposats a discutir si aquestes activitats complementàries (no lectives) han de ser ateses per professorat o per algun altre tipus de professionals: educadors, monitors de temps lliure o una combinació de tots dos perfils. En

qualsevol dels casos és evident que es requereix una ampliació de les plantilles a la qual ha de fer front el Departament d'Ensenyament per garantir que les activitats puguin ser gratuïtes i no es produeixi cap tipus de discriminació per raons econòmiques, i també perquè aquestes activitats no signifiquin una sobrecàrrega per al professorat.

En cap cas no acceptaríem que aquesta sisena hora fos per ampliar l'horari lectiu de l'alumnat, perquè considerem que l'actual ja és suficient

I si es tracta del calendari

Quan el Departament ha parlat d'introduir períodes de descans a mig trimestre, ha dit que els centres estarien oberts perquè els alumnes que volguessin poguessin assistir-hi per realitzar activitats complementàries o extraescolars, i la senyora consellera ha arribat a afirmar als mitjans de comunicació que el professorat hauria de romandre als centres durant aquests períodes. Això és totalment inacceptable: si el professorat ha d'ampliar els períodes lectius a final de juny i començament de setembre, ha de ser compensat amb altres períodes de descans. Les activitats extraescolars i de lleure que es desenvolupin haurien de ser ateses per personal de monitoratge.

Reduir la jornada lectiva del professorat

Però és més: si es tracta de modificacions de jornada, es tracta també de parlar de la del professorat, perquè, tal com diu l'informe del Consell Escolar de Catalunya, les noves exigències que la societat planteja als professionals de l'ensenyament exigeixen una reducció de l'horari lectiu del professorat (especialment del de Primària) per poder disposar de més temps per a les tasques de coordinació educativa, de formació permanent o d'atenció i de coordinació d'estratègies amb les famílies per millorar la formació dels seus fills i filles. També és el moment de parlar de les reduccions de jornada per als més grans de 55 anys, si voluntàriament ho demanen, i d'altres mesures, com la introducció d'anys sabàtics, que puguin compensar els nous i més grans esforços que de dia en dia es van demanant al professorat.

José M Gordillo

Les escoles no han de donar satisfacció a un model de treball desregulat

ESCOLA, EMPRESA I SOCIETAT

L'educació en les societats modernes és la porta d'entrada a molts drets; és un factor clau per aconseguir més equitat i cohesió social i, alhora, una economia més eficient per la via de la qualitat. En aquest escenari, l'escola té un paper important en la configuració de la societat, però ni pot ni ha de suportar en solitari totes les funcions educatives de la societat i els papers de cohesió social i sosteniment de l'aparell productiu. Avui tenim davant nostre importants debats socials sobre com l'escola es relaciona amb la societat i amb l'economia.

Tots som conscients que el model educatiu ha de facilitar el bon funcionament de l'aparell productiu, especialment per la via de la seva interrelació amb les necessitats formatives de les empreses, però el sistema educatiu no pot estar al servei del model productivista, perquè les persones són alguna cosa més que un factor productiu, i l'educació, alguna cosa més que una fàbrica de bons treballadors i treballadores. Per això

CCOO s'ha negat a acceptar les propostes de «guarderies industrials», que no estan pensades per garantir l'educació dels infants en la seva etapa de 0-3 anys, sinó per facilitar unes formes de treball amb jornades prolongades i plena disposició del personal a les empreses.

Ara, el Govern català ha proposat regular les

activitats educatives de suport no estrictament escolars que es donen en el marc escolar. Ampliar l'horari d'obertura de les escoles, que no és el mateix que l'horari escolar, perquè en l'espai físic de l'escola es puguin organitzar activitats complementàries, és una proposta a tenir en compte, sempre que no es perdi el nord i es tinguin presents

algunes consideracions importants. Els nens i les nenes tenen dret a gaudir de recursos per aprofitar el seu temps lliure en oci, però ni els adults ni el sistema tenim dret a posar la seva vida al servei de les necessitats productives de les empreses. Dit d'una altra manera, els nens i les nenes no poden estar «aparcats» a les escoles tantes hores com necessitin les famílies per donar satisfacció a llargues jornades laborals o a un model desregularitzat de treball. La resposta a les necessitats de lleure i educatives no escolars dels nens no poden caure només sobre l'esquena de les escoles. Potser fóra bo pensar que la seva regulació ha de tenir presents altres ofertes de serveis que actuïn de manera complementària a la de les escoles. I sobretot cal fer una reflexió que és la més important de totes, al meu entendre: les polítiques per conciliar la vida personal i la laboral no poden anar orientades a fer que la vida personal s'organitzi al servei de les necessitats productivistes. L'ordre de les prioritats altera el resultat. Ha de ser l'empresa, la seva organització del treball, el seu model de relacions laborals, la que ha de tenir molt present, respectar i protegir el dret de les persones i les seves famílies a complir una funció tan bàsica com contribuir a l'educació dels fills. Si no tenim presents aquestes consideracions, acabarem fent les escoles a les portes de les empreses.

Les relacions laborals han de respectar i protegir el dret de les famílies a educar els fills.

No tenim dret a posar la vida dels nens i les nenes al servei de les empreses.

Les «guarderies industrials» estan pensades per facilitar jornades prolongades i plena disposició dels treballadors/es a les empreses.

Joan Coscubiela
Secretari General CONC

La consellera obre la polèmica: "cal instaurar, també, en l'ensenyament públic la sisena hora"

PARLEM DE LA SISENA HORA

Un cop més, la consellera ha utilitzat els mitjans de comunicació-llei catalana d'educació, canvis en el calendari escolar...- per llançar globus sonda amb propostes demagògiques unes vegades, electoralistes unes altres. Ara li ha tocat el torn a l'horari escolar dels centres.

La consellera, amb la seva proposta, parteix de l'acceptació del fet que l'escola concertada fa sis hores lectives en l'ensenyament infantil i primari. Legalment, l'escolarització finançada amb fons públic dels centres concertats és de cinc hores, igual que als centres públics. Ara bé, els centres concertats tenen autorització per fer una sisena hora d'activitats complementàries voluntària per a les famílies. Sembla, però, que la consellera sap i admet que la pretesa sisena hora complementària està incardinada en l'horari general d'activitats curriculars del centre en la immensa majoria dels casos, la qual cosa fa que sigui en la pràctica obligatòria per a tot l'alumnat.

L'objectiu d'aquest escrit no és altre que abocar un seguit d'interrogants, a vegades contradictoris, que es presenten a l'hora de "parlar sobre la sisena hora".

El debat sobre la sisena hora cal situar-lo, en primer lloc, en la seva necessitat i en la seva caracterització. És necessari augmentar el temps

lectiu dels nens i nenes d'educació infantil i primària? Calen més hores per poder abastar tot el que es demanda a l'escola? Hi ha una diferència clara entre l'activitat curricular i la complementària? Cal que hi sigui? Ha de ser obligatòria i, per tant, gratuïta?

Pedagogs, psicòlegs i altres persones expertes en el món educatiu hauran de dir-hi la seva. El que sembla obvi és que la sisena hora serà necessària o no ho serà per a tot l'alumnat de l'etapa, independentment del centre en què estiguin matriculats.

A partir d'aquí, i en funció de les respostes que es donin a aquests interrogants, es derivaran altres qüestions, no menys importants, però que depenen de les primeres. En cas de rebutjar la necessitat de la sisena hora, cap centre, públic o privat concertat, l'hauria de programar. En cas d'acordar-ne la necessitat, i un cop definida la seva caracterització, s'hauria d'estudiar el perfil dels professionals que haurien d'impartir-la, i les repercussions en les plantilles dels centres, entre d'altres qüestions.

Els debats no s'han d'obviar, parlar-ne vol dir reflexionar i defugir de falses polèmiques interessades sobre la sisena..., setena, vuitena, novena o desena hora. I recordem en fer-ho que estem parlant d'educació, no d'aparcaments de nens i nenes ni d'after-hours.

Lluís Filella

Educació no formal i subcontractació

Les activitats complementàries i extraescolars de l'alumnat cada vegada prenen més força, donades les connotacions que comporten, per una banda, la gestió del temps de lleure i, per una altra, la utilització com a complement amb la vida laboral i la familiar que es fa d'elles.

La demanda social d'aquests serveis va en augment, arribant a situacions en què els nens i nenes, en molts casos, són «obligats» a suportar en les escoles jornades similars a aquelles que els adults tenen en l'àmbit laboral. La solució a aquest problema no es presenta fàcil.

Actualment, la gestió del sector socioeducatiu, també anomenat sector del monitoratge, resta en mans de diverses formes jurídiques que, aprofitant la manca d'una normativa específica en matèria de subcontractació, apliquen les seves pròpies normes als seus treballadors i treballadores.

Aquestes formes jurídiques formen un ampli ventall, que va des d'entitats del lleure «sense ànim de lucre», passant per empreses socioeducatives, empreses d'hostaleria i, fins i tot, les de creixent expansió, anomenades «de serveis integrals». Aquestes últimes, beneficiant-se del buit legal en matèria de subcontractació -sense aplicar la normativa laboral vigent i funcionant com a empreses de treball temporal que cedeixen treballadors de manera continuada- aprofiten per oferir diversitat de professionals de diferents sectors. Dins d'aquests professionals es troben els monitors i monitores que exerceixen la seva activitat educativa en els centres d'ensenyament de primària i secundària i en els d'educació especial.

Aquests professionals de l'educació no formal, escassament reconeguts, realitzen una tasca educativa essencial per al desenvolupament personal dels nens i nenes, educant en hàbits bàsics d'alimentació, reforçant la socialització, treballant aspectes psicosocials dels infants, i tot un ventall d'hàbits i habilitats socials que no s'adquireixen en espais d'educació formal com poden ser les aules.

Així doncs, ens trobem amb un col·lectiu que treballa en unes condicions precàries: amb sous equivalents al salari mínim interprofessional, sense un conveni d'aplicació que, malgrat que és vigent, no està reconegut com a tal per les empreses -i que, en conseqüència, no apliquen-, amb hores de dedicació

indirecta sense remunerar, sense cap reconeixement social i laboral de la seva tasca educativa...

Abans del Decret 160/1996, de 14 de maig, que regula el servei de menjador, s'aplicava el Conveni d'ensenyament privat als monitors i monitores de menjador i activitats extraescolars. Però el decret deixa via lliure perquè aquests serveis siguin preferentment gestionats per empreses externes als centres educatius, sense cap mena de control sobre les condicions en què es realitzen.

D'altra banda el Departament d'Ensenyament de la Generalitat, malgrat les seves competències i responsabilitats en aquesta matèria, no tan sols no s'ha preocupat de desplegar el decret, sinó que resta en silenci, com va sent habitual, davant d'aquestes actuacions.

La subcontractació de serveis implica una retallada dels drets dels treballadors i les treballadores, ja que la forma de contractació esdevé fraudulenta en aplicar contractes temporals, en aquelles activitats que requereixen un contracte indefinit. Aquest fet dificulta l'organització dels treballadors i treballadores per defensar els seus drets, per l'amenaça constant que comporta la finalització i la renovació del seu contracte. D'altra banda la subcontractació sacrifica l'oferta d'un servei de qualitat per un de més econòmic (augmentant les ràtios nen/monitor) a costa dels sous i les condicions laborals dels treballadors i treballadores.

Els centres educatius, en general, s'haurien de responsabilitzar d'aquestes irregularitats, exigint a les empreses que ofereixen aquests serveis, l'obligatorietat de l'aplicació de la normativa laboral vigent, en correspondència amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat, qui ja va essent hora que es responsabilitzi de les seves competències.

Rafi Redondo
Esteve Martínez

Horari i calendari

El recent informe del Consell Escolar de Catalunya ha obert de nou el debat sobre horari i calendari, tema recurrent però sempre polèmic, reprès en cada inici de curs però que no s'afronta de manera atrevida i imaginativa. Per part de les administracions es van donant bastonades de cec (dies festius, retallades per aquí, ampliacions per allà...) en un intent d'acontentar uns i altres, sense afrontar globalment el tema, sobretot tenint en compte la seva complexa dimensió social.

Principis i condicionants

És clar que cal un canvi en l'actual uniformitat dels horaris. En aquest sentit, seria més raonable diversificar-los, igual que les vacances, en funció de les necessitats de cada zona, respectant el còmput anual d'hores igual per a tothom. Això ha de comportar la recerca de solucions no solament lligades als interessos dels centres sinó també als de les famílies i els municipis.

La concreció dels horaris i calendaris lectius s'ha de fer tenint en compte, en primer lloc, les necessitats de l'alumnat (cal revisar l'horari en funció dels trams d'edat), i en segon lloc, les característiques climàtiques i laborals del territori, buscant mesures de distribució racional i sense sotmetre's al calendari religiós, que és el que regeix l'actual sistema.

L'àmbit en què s'ha de consensuar aquesta proposta ha de ser un «consell de zona» en què estiguin representats tots els agents socials: els centres (professorat, famílies i alumnat), però també els representants del món laboral (empresaris i sindicats), els del món veïnal, etc., a més de l'Ajuntament. Els horaris podrien variar lleugerament en els diversos centres del territori, però a partir d'una decisió global i que no distingeixi entre privada i pública. Queda clar, doncs, que, al nostre entendre, el centre sol no és el marc idoni per prendre decisions, ja que qualsevol solució global requereix canvis socials profunds que no estan a l'abast de l'escola.

Què pot fer l'escola sola?

Probablement l'escola —inclosa l'administració educativa— sola pot fer ben poc: posar algun pegat, petites modificacions parcials que poden donar resposta a problemes concrets.

Petites modificacions que poden significar petites millores, però poca cosa més. En tot cas, que no es generin grans expectatives, ni debats grandiloqüents per nimietats. L'actual polèmica a l'entorn d'allargar una mica el curs a l'inici i al final i fer alguna aturada en el segon trimestre pot anar bé, però no és cap panacea!

L'escola pública ha de donar resposta a les demandes que fan les organitzacions de pares i mares no només a partir de la comparació amb la privada, sinó fonamentant les raons pedagògiques i socials que la fan necessària. Però

si l'escola pública afegeix una hora més al migdia que resolgui el greuge comparatiu amb la privada i això es fa ben fet, és a dir, sense augmentar la càrrega lectiva i deixant clara la complementarietat de l'hora afegida, amb un augment de plantilles o a càrrec d'entitats de lleure, i de manera universal i gratuïta... doncs també pot estar bé. Pot servir per esponjar l'horari i posar en solfa aquelles activitats que l'obsessió acadèmica ens ha fet anar deixant de banda (des del teatre a l'expressió corporal, o el temps lliure a la biblioteca).

Però (i és la mare dels ous) a càrrec de qui anirà aquest temps afegit? L'increment no pot anar en detriment de les condicions laborals del professorat, cosa que fa evident la necessitat d'un increment de plantilles si no volem que baixi la qualitat. Els ajuntaments, prou feina tenen escolaritzant els infants de 0 a 3 anys, i un servei d'entitats de lleure és un cost que algú hauria d'assumir, ja que, si no és universal i gratuït, seria discriminatori.

Cada municipi, en el seu projecte educatiu de ciutat, hauria de coordinar l'oferta d'activitats complementàries i d'educació no formal. Hauria de planificar una oferta gratuïta prou atractiva per a aquells sectors socials que no disposen, a la família i al barri, d'un ambient cultural que ajudi al seu desenvolupament. Així doncs, els veritables interrogants són de quina manera i a càrrec de qui aniria aquest temps, que hauria de ser complementari i educatiu, formar part del Projecte Educatiu del Centre i estar sota el control del Consell Escolar.

A manera de conclusió

La compaginació de l'horari laboral de les famílies i l'horari escolar dels nens i nenes, conjugar els temps escolars i els temps vitals, és un problema social que va molt més enllà de l'escola i té molt a veure amb quin model de societat volem, i anem construint, per al futur.

Mentrestant, cal afrontar els problemes del present oblidant corporativismes i fent responsables de les decisions tots els subjectes actius, és a dir, tota la comunitat educativa: alumnat, famílies, professorat i Administració. El debat i el consens ens han de dur, com ja anem dient des de fa molt temps, a una proposta de calendari i jornada escolar pedagògicament positius, laboralment raonables i socialment satisfactoris.

Joan Coma President FMRP

La jornada escolar. Elements per al debat

Tothom estarà d'acord que, tal com apunta Gallego (2001:68), el debat sobre la jornada i l'horari escolar té un alt component social, amb implicacions en la política i l'economia del país. En els últims anys s'ha debatut de forma intermitent sobre la conveniència d'incorporar la jornada continuada en l'ensenyament obligatori. De fet són diverses les comunitats autònomes que han permès la modificació horària dels centres adscrits en el seu territori (Galícia, Canàries, Andalusia i, més recentment, en una resolució de 15 de novembre del 2001, la Comunitat de Castella - La Mancha). Però malauradament, segons Fernández Enguita (2001:28), el fet és que, en general, la implantació de la jornada continuada no arriba de la mà de la innovació pedagògica o la recerca de la qualitat en la educació, sinó per constriccions o problemes aliens a l'educació.

Habitualment, l'organització del calendari i la jornada escolar ha estat elaborada en funció de l'estructura socioeconòmica de l'entorn. En el nostre país, l'actual fórmula és l'herència d'un model social basat en la litúrgia religiosa i en el model de producció agrària, subjecte, aquest últim, als canvis estacionals, i en conseqüència, als treballs en el camp, sense que això signifiqui que no pot ser vàlida. El fet que hagi resistit el pas del temps és una prova que encara resulta útil en alguns contextos. El que probablement té poc sentit, avui en dia, és el fet de convertir-la en l'única fórmula possible, en intocable, i que sigui idèntica per a tots. S'ha de considerar que, en el context europeu, només Alemanya, Dinamarca, Itàlia (en

algunes zones), Portugal i Grècia tenen la jornada continuada de forma estesa en el país. Considerem, a més a més, que en els tres primers països es donen possibilitats perquè els alumnes prolonguin la seva permanència en els centres fins i tot més enllà que la resta de països i que, en el cas de Grècia, la jornada continuada es deu a la necessitat d'establir un doble torn per poder escolaritzar tota la població.

Què ha canviat en la societat des de l'aparició de l'horari que actualment tenim? S'ha passat d'una societat rural, amb les seves formes de socialització i de relació de grup, als models culturals de les societats urbanes. Avui el 85 % de la població és urbana. Inicialment, en la societat agrària, el treball es perllongava a través de tota la jornada, però aquest era menys intens i amb més pauses.

En l'actualitat ja no es treballa i es viu al mateix temps, més aviat es treballa per viure: es treballa unes hores i es viu en unes altres. L'estructura familiar no s'escapa d'aquest canvi, i també ha variat sensiblement, especialment amb la incorporació de la dona en el món del treball. Tot això ha forçat la redefinició de totes les estructures socials, des de la família fins a l'Estat, i ha provocat canvis en la manera d'entendre els serveis que cal exigir als centres educatius.

En voler plantejar una solució correm el perill d'oblidar-nos de la qüestió bàsica: *solucionar els problemes dels alumnes, en el marc de les seves activitats intraescolars i extraescolars*. La preocupació pressupostària de les administracions, la preocupació per les conseqüències polítiques, els problemes assistencials que podem plantejar a les famílies, els problemes laborals que podem plantejar als col·lectius d'ensenyants, poden ser factors inhibidors a l'hora d'intentar abordar el problema.

Plantejar aquest tema en termes de blanc o negre és la millor manera de no arribar a cap solució. És evident que cadascun dels sectors educatius té uns interessos concrets i respectables en el tema; malgrat tot, és necessari arribar a una solució global que respecti sobretot les necessitats reals dels alumnes, així com la diversitat i la pluralitat del nostre context educatiu. Per això, i com a pauta d'ajuda, pot servir-nos el quadre núm. 1, per reflexionar sobre alguns dels avantatges i dels inconvenients que comporta cada una de les diferents opcions.

Continua pàg. 17 ➔

Avantatges i inconvenients de l'horari continuat

AVANTATGES	INCONVENIENTS
<ul style="list-style-type: none"> • Facilita realitzar activitats de llarga durada. • Concentra el temps escolar i augmenta el lliure. • Permet concentrar les hores de treball del professorat. • Possibilita una distribució més racional i operativa de les activitats extraescolars. • S'evita la doble adaptació dels protagonistes. • Facilita el perfeccionament del professorat. • Permet més integració de l'escola en el seu mitjà social (si s'acompanya d'un pla d'activitats extraescolars) • Ens apropa al model de societat de l'oci. • Permet autoorganitzar-se el temps lliure. • Redueix el temps en desplaçaments de professors i alumnes. • Possibilita menjar amb la família. • Redueix el nombre d'alumnes que utilitzen el menjador escolar. • Redueix l'absentisme laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> • No s'aprofiten els possibles rendiments de la tarda (descans que es produeix a l'hora de l'àpat del migdia) • Es generen absències per l'excés d'hores seguides. • Les últimes hores de treball són cansades. • Passa més temps entre l'entrada a l'escola i l'hora de menjar. • Obliga a reajustar els horaris d'acord amb les característiques dels grups. • Redueix el temps real d'ensenyament a causa de programar més espais de descans. • Una excessiva oferta d'activitats extraescolars pot difuminar els objectius principals de l'escola. • Potència una falta de dedicació exclusiva en el cos professoral. • Exigeix més professionals per a les activitats alternatives de la tarda. • Pot influir negativament en els sectors socials més desfavorits. • Ocasiona trastorns en els horaris familiars. • Perd sentit l'ús de serveis de menjador i tallers, que a vegades tenen un caràcter assistencial.

(Gairín, 1993: 239)

Qualsevol solució adoptada hauria d'emmarcar-se en un projecte més ampli acompanyat d'algunes solucions complementàries que resolguessin els possibles desavantatges que una jornada o l'altra comporten. En qualsevol cas, s'haurien de tenir presents (Rué, 1989:48) les recomanacions següents:

- Establir els dies lectius del curs acadèmic, i els períodes de descans o vacances infantils, en uns termes més racionals que els de l'actualitat.
- Fixar la jornada laboral dels i de les mestres, en què s'inclouin el temps de treball personal i el treball en comú.
- Fixar els criteris per a la jornada acadèmica dels alumnes, adjudicant el temps mínim de descans requerit, i adequar el calendari per poder mantenir les mateixes hores lectives.
- Fixar les condicions a partir de les quals una comunitat educativa pot prendre una decisió i establir a què s'obliga, i el període de temps que l'afectarà.
- L'Administració hauria de poder jutjar la conveniència d'una decisió, i negociar-la en cada cas, atenent a una sèrie de condicions: equipaments, necessitats educatives expressades en el projecte educatiu, recursos disponibles i el paper i la capacitat de gestió de l'AMPA.
- Negociació entre administracions autonòmiques i locals sobre les seves respectives competències, responsabilitats i recursos pel que fa a la gestió i el funcionament del temps escolar no lectiu (activitats lúdiques, esportives, culturals, etc.).

I a més a més hi hauríem d'afegir:

- Al marge de plantejar-se un canvi en el tipus de jornada escolar, s'hauria de reflexionar, ineludiblement, sobre els models horaris utilitzats, i tendir a modificar les franges horàries en funció de les disciplines (de més o menys fatigant) i les metodologies utilitzades.
- S'haurà d'estudiar la possibilitat d'organitzar diferents horaris (flexibles) en funció de les necessitats curriculars i per tant de l'organització viva i interdisciplinària dels continguts. De vegades, les exigències del projecte determinen la fragmentació en grups de treball o la participació en projectes col·lectius; per tant, l'organització temporal respondrà més a criteris dinàmics i flexibles que a plantejaments homogenis i fixos (Soto, 2001:447).
- S'haurien de fer investigacions significatives i serioses sobre com els diferents tipus de jornada i calendari afecten la fatiga, el rendiment i l'atenció dels i de les estudiants.

Carme Armengol. Professora de Pedagogia de la UAB

Bibliografia

- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (2001): La jornada escolar. Barcelona, Ariel Educación.
- GAIRÍN, J. (1993). Aspectos didácticos organizativos de la temporalización. A Fermoso, P. (Coord.): El tiempo educativo y escolar. Estudio interdisciplinar. Barcelona. PPU.
- GALLEGO, J.C. (2001): Jornada y horario. Consecuencias sociales y profesionales. A Aula de Innovación Educativa, núm. 99; pp. 68-70
- RUE, J. (1989): L'horari escolar: un repte a la qualitat. A Perspectiva Escolar, Associació de Mestres Rosa Sensat, núm. 131; pp. 44-49.
- SOTO, E. (2001): La jornada escolar, el currículum de la escuela y la clase social del alumnado. Dos estudios de caso. Tesis doctoral de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Màlaga. (document inèdit)

CREAR ÉS SELECCIONAR.

CREAR ÉS CREAR CONEIXEMENT. QUÈ, SI NO?

Jorge Wagensberg

Si la naturaleza es la respuesta, ¿cuál era la pregunta?

L'escolaritat universal és una vella i noble aspiració il·lustrada.

L'estructura bàsica de l'escola actual també és hereva de la Il·lustració: una persona que sap i que transmet informació, una aula amb pissarra, alumnes agrupats per nivells homogenis que aprenen, un horari i un calendari lligats a les necessitats agrícoles i al santoral catòlic.

El problema, i la paradoxa, és que quan s'aconsegueix l'objectiu de la plena escolarització (10 anys obligatoris per a tota la població, i encara no del tot gratuïta), ha canviat tot menys l'escola. Ha canviat sobretot la transmissió de la informació, i ha canviat entre la generació que constitueix el gruix del professorat actual i la de l'alumnat que ara és a la universitat. Les diferents institucions escolars eren fins fa ben poc dipositàries de la informació. Si volies «saber», no hi havia lloc millor per anar i escoltar. La informació era un bé preuat. Ara ja no ho és. La informació ens assalta des de qualsevol mitjà i en formats diferents. Però encara que moltes vegades se'ns ofereix amb una gran capacitat d'atracció, ha perdut el valor que tenen els objectes rars. I ens atabala, i sovint la rebutgem. És complicat pair sobredosis de dades, construir coneixement com si fos un trencaclosques de milers de peces. La funció principal del professorat ja no pot ser la transmissió d'informació. Més aviat hauré d'ajudar a seleccionar les peces adequades per a cada moment de maduració de cada infant, de cada adolescent, per ajudar-los a crear el seu propi coneixement, la seva personalitat, els seus valors.

Des d'aquesta perspectiva, em pregunto: es pot mantenir en aquestes condicions l'autoritat de qui sap davant de qui no sap? Si cada alumne parteix de nivells d'informació i d'elaboració de coneixements forçosament diferents, té sentit agrupar-los per nivells? Té sentit que hi hagi un mestre per grup, o seria millor el treball en equip i simultani de dos o tres professionals, per atendre més personalment els infants? Cal cenyir les activitats a les aules, o val la pena recollir informació als mitjans i als llocs que en produeixen?

La discussió sobre el calendari i la jornada és quasi una qüestió menor entre els canvis que, per força, haurà d'anar fent l'escola.

Montse Ros

L'altre temps educatiu

El passat 10 de desembre, la FAPAC i la Fundació Catalana de l'Esplai presentàvem a Barcelona la publicació "Eduquem més enllà de l'horari lectiu". Aquest treball volia posar al damunt de la taula una qüestió cabdal en la nostra societat: l'educació dels infants i els adolescents no s'acaba a l'escola.

Certament, l'horari lectiu constitueix tan sols un 15 % del temps de la vida dels nois i noies. Paradoxalment, la societat delega sovint la responsabilitat de l'educació dels infants en l'escola i en els mestres. Els professionals de la pedagogia i la psicologia han destacat la importància educativa de l'anomenat "temps lliure" en la vida dels infants i joves. El temps lliure és sovint l'espai preferent en l'educació dels valors, de les actituds, de l'afectivitat, en definitiva, de la configuració de la personalitat.

La família és l'espai més primari en què es configuren les relacions humanes i on es comença a aprendre a conèixer el món i a relacionar-se amb els altres. La reflexió que hem compartit amb els amics de la FAPAC vol subratllar la funció indelegable dels pares i les mares en l'educació dels seus fills i filles.

Ara bé, al costat d'aquesta consideració, la publicació ha recollit també els canvis més rellevants que s'han produït en les darreres dècades al nostre país, pel que fa a la vida familiar i a la indústria de l'oci, que afecten els infants i els adolescents.

El nucli familiar ha experimentat transformacions substancials: la diversificació de les tipologies familiars, la incorporació progressiva de la dona al món del treball, la reducció de persones que viuen sota

el mateix sostre, l'heterogeneïtat dels horaris laborals, la falta de sincronia entre les vacances laborals dels pares i les escolars dels fills i filles...

La conjunció de tots aquests aspectes ha generat la necessitat de donar respostes adequades a les noves necessitats educatives i socials dels infants i les seves famílies. Espais com l'acollida al matí, els menjadors escolars, les activitats extraescolars, l'esplai al cap de setmana o els casals i les colònies en els períodes de vacances apareixen com a nous espais de caràcter educatiu que cal garantir per a tots aquells que ho necessiten.

La nostra aposta és garantir la qualitat, la corresponsabilitat i l'equitat en l'altre temps educatiu. Un dret que avui no està garantit per a la majoria de la població.

Assolir aquest objectiu requereix la complicitat dels diferents actors que hi tenen coses a dir: els pares i mares com a responsables primers de l'educació dels seus fills i alhora principals finançadors d'aquests serveis, els mestres i les mestres, les entitats d'educació en el lleure i els monitors i monitores, i les administracions públiques com a principals garants de la regulació del sector i de l'accés en condicions d'igualtat.

Un dels elements que hem destacat per avançar en la qualitat és la professionalització del sector, i en particular una regulació laboral adequada per a donar estabilitat i garantir unes condicions adients per als treballadors i treballadores. Els sindicats tenen un paper important en aquesta qüestió per garantir que aquest sector emergent, que constitueix

un nou filó d'ocupació, es vagi consolidant. El gran repte és fer-ho preservant el caràcter educatiu d'aquesta tasca, amb l'acord de les famílies i les entitats de lleure responsables de garantir aquestes activitats, i tot això, en un procés adequat i sostenible.

Carles Barba

Vicepresident de la Fundació
Catalana de l'Esplai

Fitxa d'afiliació a CCOO (CS CONC)

•El Sindicat garanteix la total reserva de les dades facilitades

•Emplenar amb claredat i lletres majúscules

Data _____

Alta A partir [01 - _____ - 20____]

Afiliat/da

Sexe : Home Dona

Cognoms _____ Nom _____

DNI-NIF _____ Província o país de naixement _____

Data naixement _____ Telèfons fix _____ mòbil _____

Adreça completa _____

C. Postal _____ Localitat _____

Núm. SS Personal/MUFACE _____ e-mail _____

Categoria Professional _____ Especialitat _____

Tipus de contracte o situació laboral actual

Aturat/da

Ensenyament públic no universitari: Primària Primària ESO Secundària Cicles Formatius

Definitiu Provisional/Expectativa de destí Interí/Substitut

Ensenyament Privat: Fix Temporal : tipus de contracte _____

Laborals del Dep. d'Ensenyament: Indefinit Temporal Substitut

Universitats: PDI PAS Funcionari PAS Laboral

Municipals: Funcionari Laboral indefinit Laboral temporal : tipus de contracte _____

Empresa

Núm. SS _____ Ram _____

Nom _____ Codi sector _____

Nom C. Treball _____ Telèfon _____

Núm.treb. _____ NIF _____ Fax _____

Adreça completa _____

C. Postal _____ Localitat _____

Dades domiciliació bancària

Sr/a Director/a: li prego que amb càrrec a la meua llibreta o compte corrent aboni els rebuts que presenti al meu nom la CS de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC)

DNI _____ Nom _____

Caixa o Banc _____

Adreça agència _____ Localitat _____

Dades bancàries [_____] (escriure tots els números)

Codi entitat / Codi oficina / DC / núm. de compte

Signatura

Cobrar a partir de [01 - _____]

SINDICATS D'ENSENYAMENT

BARCELONA: Via Laietana 16, 4t (08003) T. 93 481 28 42
BADALONA: C/ Torrent d'en Valls, 36-42 (08912) T. 93 397 41 41
BERGA: Pl. Viladomat, 24, baixos (08600) T. 93 821 26 55
CORNELLA: Ctra. d'Esplugues, 68 (08940) T. 93 377 92 92
GIRONA: C/ Miquel Blay, 1, 5è (17001) T. 972 48 33 25
GRANOLLERS: C/ Pius XII 5 i 6 (08400) T. 93 860 19 40
IGUALADA: Pg. Cinto Verdaguier, 122, 1r (08700) T. 93 805 04 94
LLEIDA: Av. Blóndel 35, 2n (25002) T. 973 26 36 66
MANRESA: C/ Sant Fruitós 18, (08240) T. 93 874 50 10

MATARÓ: C/ Castaños, 120 (08302) T. 93 741 53 40
REUS: Pl. Villarroel, 2 (43204) T. 977 75 51 69
SABADELL: Rambla, 75 (08202) T. 93 725 79 44
TARRAGONA: C/ August, 48, baixos (43003) t. 977 21 27 74
TERRASSA: C/ Unió, 29 (08221) T. 93 780 71 66
TORTOSA: C/ Ciutadella 13, 2n (43500) T. 977 51 12 82
VIC: Pl. Lluís Companys, 3, bxs (08500) T. 93 886 10 23
VILAFRANCA PENEDÈS: Pl. Penedès, s/n (08720) T. 93 890 39 82
VILANOVA I LA GELTRÚ: C/ Marquès del Duero, 17 (08800)
T. 93 815 25 17

<http://www.conc.es/ensenyament>

e-mail: ensenya@conc.es